

ΜΙΚΡΑ ΔΙΑΦΟΡΑ

ΤΙ ΚΕΡΑΙΖΟΥΝ ΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ

[Ὁ ἐν Παρισίοις ἀνταποκριτὴς τῆς ἐν Κων]—
πόλει ἐφημερίδος «Κωνσταντινουπόλις» ἐπέ-
στειλε πρὸς αὐτὴν τελευταῖον τὰ ἐπόμενα:]

«Τὸ ἐν Παρισίοις θεάτρον τοῦ Μελο-
δράματος εἶδε προχθὲς τὴν χιλιοστὴν καὶ
εἰκοστὴν πέμπτην παράστασιν τοῦ περιω-
νύμου **Φάουστ**. Ἡ χιλιοστὴ παράστασις
ἐωρτάσθη, ὡς γνωστόν, πρὸ τινων μηνῶν,
ἐν μεγάλῃ πομπῇ καὶ ἐκτάκτῳ μεγαλο-
πρεπείᾳ, ὡς καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Κωμι-
κοῦ Μελοδράματος ἡ χιλιοστὴ παράστα-
σις τῆς ὠραίας καὶ χαριεστάτης **Μινιάν**,
ἧς ὁ μελοποιὸς Ἀμβρόσιος Θωμάς, προή-
χθη ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ εἰς τὸν Μεγα-
λόσταυρον τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς. Βλέ-
πων ἐπὶ τῶν κίτρινωπῶν προγραμμάτων
τοῦ Μελοδράματος τὸν ἀριθμὸν 1025 εἶ-
πον κατ' ἐμυτόν: «Πόσα κερδαίνουν οἱ
μεγάλοι μουσουργοὶ!» Ἀληθῶς δὲ ἡ σκέ-
ψις μου αὕτη εἶχε τὸν λόγον τῆς, διότι δὲν
ἐπρόκειτο μόνον περὶ τοῦ ἐν Παρισίοις θεά-
τρον τοῦ Μελοδράματος. Ὁ **Φάουστ** παρε-
στάθη καὶ ἐξακολουθεῖ παριστανόμενος εἰς
ὅλα τὰ θέατρα τῆς ὑψηλοῦ, ἐκάστη δὲ
παράστασις ὑπουδῆποτε γῆς καὶ ἂν διδε-
ται—ἐξαιρουμένων τῶν χωρῶν, αἵτινες δὲν
συμμετέχουσι τῆς διεθνοῦς καλλιτεχνικῆς
καὶ φιλολογικῆς συμβάσεως, ὀλιγίστων ἄλ-
λως—ἐπήνεγκε τῷ διασῆμῳ μουσουργῷ
Γκουνῷ, νῦν δὲ ἀποφέρει τοῖς κληρονόμοις
αὐτοῦ, ποσὸν τι οἰονδήποτε ἀναλόγως τῶν
εἰσπραξέων τοῦ θεάτρον ἢ κατ' ἀποκοπὴν.
Ἡ διεθνὴς αὕτη σύμβασις ἐξασφαλίζει τὰ
δικαιώματα τῶν συγγραφέων, δραματο-
γράφων, μουσουργῶν, καλλιτεχνῶν ποιή-
λων καὶ πλάττει οὕτω δι' ἕκαστον ἐξ αὐ-
τῶν ἀδαμαντοτόκον, χρυσοτόκον ἢ ἀργυρο-
τόκον ὄρνιθα, ἀναλόγως τῆς ἀξίας ἐκά-
στου ἔργου καὶ τῆς σπουδαιότητος τῆς χώ-
ρας καὶ τοῦ θεάτρον, ἐν ᾧ παρίσταται, ἢ
ἐν τοῖς βιβλιοπωλείοις ἐν πρωτοτύπῳ ἢ ἐν
μεταφράσει πωλεῖται. Βεβαίως αἱ πρῶται
παραστάσεις τοῦ **Φάουστ** δὲν ἀπήνεγκον
τῷ Γκουνῷ κολοσσαίᾳ ποσᾶ καθ' ὅσον
μάλιστα, ὅπως ἄλλως τε συνέθη εἰς
πάντα τὰ ἀριστουργήματα, ἡ πρώτη ὑπο-
δοχὴ αὐτοῦ παρὰ τοῦ δημοσίου ὑπῆρξε ψυ-
χρά. Πλὴν βραδύτερον ὅποια ἐπιτυχία,
ὅποιος θρίαμβος! Καὶ ἔμεινε ἄκρα γῆς
τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, ἔνθα δὲν παρε-
στάθη ὁ **Φάουστ**; Καὶ ἔμεινε μέρος ὅπου
δὲν παρεστάθη δεκάκις, πεντηκοντάκις,
ἐκατοντάκις καὶ πλέον; Ὑπῆρξαν καὶ
ὑπάρχουσι καὶ νῦν ἡμέραι, καθ' ἃς τὸ με-
λόδραμα τοῦτο διδεται συγχρόνως εἰς δέκα,
ἐκκτὸν θέατρα τῆς ὑψηλοῦ, πάντα δὲ
ταῦτα πληθύνουσι δικαιώματα τῷ μου-
σουργῷ ἢ τῇ οἰκογενείᾳ αὐτοῦ. Ἄν πε-
ριρισθῶμεν μόνον εἰς τὸ ἐνταῦθα θεάτρον
τοῦ Μελοδράματος καὶ ὑπολογίσωμεν πο-
σὸν τι ὡς δικαίωμα τοῦ μουσουργοῦ, πόσα
δὲν ἔλαβεν ὁ Γκουνῷ ἐξ ἐνός καὶ μόνου

θεάτρον; Ἐκατοντάδας χιλιάδων φράγ-
κων! Καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς θεάτροις τῆς
Γαλλίας, καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, Γερμανίᾳ, Ἰ-
ταλίᾳ, Ἰσπανίᾳ, Αὐστρίᾳ, Ἀμερικῇ κλπ.;
Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ἔξοχος μελοποιὸς ἔγραφε
τὴν τελευταίαν νόταν τοῦ μελοδράματός
του τούτου, συγχρόνως μιᾶ ὄρνιθα πλουμι-
σμένη καὶ καμαρωτὴ ἔτικτεν ὠν, ἐξ οὗ
ἐκκολαπτομένου βραδύτερον ἐμελλε ν' ἀνα-
πηθῆσθαι ἕνα χρυσὸ πουλάκι, ἡ μέλλουσα
ἀδαμαντοτόκος ὄρνις τοῦ **Φάουστ**. Καὶ τὰ
ἄλλα ἔργα τοῦ μουσουργοῦ; Καὶ ὁ **Ρω-
μαῖος** καὶ ἡ **Ιουλιέττα**, καὶ ἡ **Σαπφώ**, καὶ
ἡ **Μιρέιλ** καὶ λοιπά; Ταῦτα ρητέον καὶ
περὶ πάντων τῶν μεγάλων μουσουργῶν.
Ἐν τούτοις κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη, τὰ
κέρδη τῶν μελοποιῶν ὡς καὶ τῶν δραμα-
τογράφων, ἠθοποιῶν, ἀοιδῶν, ζωγράφων,
γλυπτῶν καὶ λοιπῶν καλλιτεχνῶν δὲν
ἦσαν τοσοῦτον σημαντικὰ ὅσον νῦν. Ὅσα
κερδαίνει νῦν ἡ Πάττη διὰ μίαν παρά-
στασιν, θὰ ἐφαίνοντο μῦθος πρὸ 40 καὶ
50 ἐτῶν. Ὅσα λαμβάνει εἰς τῶν διασῆ-
μων ζωγράφων διὰ μίαν μόνην εἰκόνα, θὰ
ἤρουν δι' ἐξάμηνον καὶ ἑτησίαν ἐργα-
σίαν ἄλλου ζωγράφου ἐπίσης ὀνομαστοῦ ἢ
καὶ ἔξοχότερου ἐτι ἀκμάσαντος κατὰ τὸ
πρῶτον ἡμισυ τοῦ παρόντος αἰῶνος. Ὁ
ἔξοχος ζωγράφος Millet καίτοι οὐχὶ πρὸ
πολλῶν ἐτῶν ἀκμάσας, ἐπώλησε τὴν πε-
ριώνυμον αὐτοῦ εἰκόνα Angelus, περὶ ἧς
τοσοῦτος πάταγος ἐγένετο ἐνταῦθα πρὸ
δύο ἐτῶν, ἀντὶ τριῶν ἢ ἐξ μόνου χιλιά-
δων φράγκων. Πρὸ δύο ἐτῶν ἠγόρασαν
αὐτὴν ἀντὶ ἐξακοσίων χιλιάδων φράγκων
οἱ Ἀμερικανοὶ καὶ μετέφερον εἰς Ἀμερι-
κὴν, ὅθεν ἐπεστράφη ἡ εἰκὼν αὕτη εἰς
Γαλλίαν πωληθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀμερικανῶν
τῷ Σωσάμ, ἐνὶ τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν με-
γάλων καταστημάτων τοῦ Λοῦβρου, ἀντὶ
ἐνός σχεδὸν ἑκατομμυρίου φράγκων. Ὁ
Βελλίνης καὶ ὁ Δονιζέττης δὲν ἔπλεον ἐν
τῷ χρυσῷ καὶ ἐκ τῶν ἀριστουργημάτων
αὐτῶν ἐλάχιστα ἐκαρπώθησαν, καὶ ὁ Βέρ-
δης δὲ ἂν ἐκέρδαιεν ἐκ τῶν πολλῶν με-
λοδραμάτων του, ἅτινα ἀπὸ ἐξηκονταε-
τίας σχεδὸν ἔγραψεν, ὅσα κερδαίνει νῦν,
θὰ ἦτο δεκάκις πλουσιώτερος. Καὶ ὅποσα
ὑπέφερον ὁ μέγας Βάγνερ κατὰ τὰ πρῶτα
ἔτη τοῦ μουσικοῦ του βίου, ὅπως κατα-
στήσει παραδεκτὰ τὰ μεγαλουργήματα
αὐτοῦ! Καὶ ὁ μεγαλοφυὴς Ροσίνης καὶ ὁ
δαιμόνιος Μέγερβερ δὲν ἐβάδισαν βεβαίως
ἐπὶ ρόδων κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ μου-
σικοῦ αὐτῶν βίου· ἔσχον ὅμως τὴν καλλι-
στην ιδεάν νὰ ἔλθωσι καὶ ἐγκατασταθῶσιν
ὀριστικῶς ἐν Παρισίοις καὶ νὰ κυριαρχή-
σωσιν ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν τῷ ἐνταῦθα θεά-
τρῳ τοῦ Μελοδράματος. Ἐπεθύμουν δὲ νὰ
εἶχον νῦν ὅσα ἀπέφερον αὐτοῖς καὶ τοῖς
κληρονόμοις αὐτῶν, τῷ μὲν Ροσίνῃ ὁ «Γου-
λιέλμος Τέλλος» καὶ ὁ «Κουρεὺς τῆς Σε-
βίλλης» τῷ δὲ δευτέρῳ οἱ «Οὐγεννότοι».

Καὶ οἱ ἔξοχοι δὲ δραματογράφοι καὶ
συγγραφεῖς εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν δύ-
κνυται νὰ ταχθῶσι. Νῦν κερποῦνται με-

γάλα ποσὰ ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν, ἐνῶ
ἄλλοτε, ἄλλοι συγγραφεῖς, ἔξοχότεροι αὐ-
τῶν οὔτε τὸ δέκατον μέρος ἐλάβανον.
Ὁ Σαρδού, καίτοι πολλὰ τῶν δραμάτων
του εἶναι μέτρια, κερδαίνει ἐν τούτοις πολ-
λὰς ἑκατοντάδας χιλιάδων φρ κατ' ἔτος.
Οἱ νῦν ὀνομαστοὶ ζωγράφοι εἰσὶν ἀληθεῖς
πρίγκηπες καὶ λόρδοι, ἐπίσης καὶ οἱ γλύ-
πται καὶ λοιποὶ καλλιτέχνη. Ἀλλὰ τίς
ἐξ ἀπάντων τῶν καλλιτεχνῶν πορίζεται
τὸ μείζον ποσὸν ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὁ
ζωγράφος, ὁ γλύπτης, ὁ δραματογράφος,
ὁ μουσουργὸς ἢ ὁ ἀοιδός; Εἰς τὴν ἐρωτη-
σιν ταύτην δὲν εἶναι βεβαίως δυνατὸν ν'
ἀπαντήσῃ τις ὀρισμένως καὶ θετικῶς. Ἐν
πάσῃ περιπτώσει δέον νὰ ἐξαίρεθῶσιν ὡς
σπάνια καὶ ἀσύγκριτα φαινόμενα, ἡ Πάττη
π. χ. ἦν οἱ Ἀγγλοὶ καὶ οἱ Ἀμερικανοὶ
πληθύνουσι χιλίας λίρας στερλίνας κατὰ
παράστασιν! (ἐν Ἀμερικῇ μάλιστα καὶ
πάντα τὰ ἔξοδα τοῦ ταξιδίου μετ' ἐπι-
στροφῆς, κατοικίας, τροφῆς κλπ. κλπ.)
ἢ ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ π. χ. ὅστις ἀφῆκεν
ἑπτὰ ἑκατομμύρια φράγκων εἰς τοὺς ἐγ-
γόνους αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ τούτων ἐξαι-
ρουμένων ἢ ἀπάντησις εἰς τὴν ἀνωτέρω
προβληθούσῃ ἐρώτησιν εἶναι πάλιν δύσ-
κολος. Τὸ βέβαιον καὶ ἀνεπίδεκτον συ-
ζητήσεως εἶναι ὅτι ζωγράφοι ἔξοχοι καὶ
ἔξοχοι μουσουργοὶ κατέχουσι τὴν πρώτην
θέσιν ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς ὑλικῆς ἀμοιβῆς
τῶν ἔργων αὐτῶν, ἐν τῇ χορείᾳ τῶν καλ-
λιτεχνῶν. Τοῦτο ὅμως ἦκιστα ἐνδοφέρει
τῷ ἔξω κόσμῳ καὶ τῇ κοινωσίᾳ ἐν γένει.
Τὸ ἄξιον σημειώσεως ἐν καλλιτεχνικῇ
κινήσει τῆς Εὐρώπης εἶναι ὁ μέγας ἀριθ-
μὸς τῶν καλλιτεχνῶν, ὅστις ὑπὸ τὴν κοι-
νωνικὴν ἐποψίν παρίσταται ὑπὸ τῶν περὶ
ταῦτα ἀσχολουμένων ὡς ἐπιζήμιος, μάλι-
στα δὲ καὶ ὀλέθριος καὶ ὑπὸ αὐτὴν τὴν
ἐποψίν τῆς τέχνης ἐν γένει. Ὅλοι σήμε-
ρον θέλουσι νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τὰς ὠραίας
τέχνας, ὅλοι νὰ αἰρῶνται εἰς τὰ ὕψη τῆς
καλλιτεχνικῆς ἀτμοσφαιρας. Ἐντεῦθεν πλη-
θὺς ἀμέτρητος ζωγράφων καὶ γλυπτῶν καὶ
ιχνογράφων καὶ μουσικῶν καὶ συγγραφέων
καὶ λογίων καὶ δημοσιογράφων καὶ ποιη-
τῶν καὶ δραματογράφων, ἐκ τῆς πληθῆος
δὲ ταύτης ὀλίγοι οἱ ἐπιτυγχάνοντες καὶ
ἠθικῶς καὶ ὑλικῶς, ὀλίγοι οἱ εὐδοκιοῦν-
τες, οἱ δὲ λοιποὶ πένονται καὶ ταλαιπω-
ροῦνται. Ἡ τέχνη, ὑπὸ τὴν γενικὴν αὐ-
τῆς ιδεάν καὶ ἀντίληψιν, ζημιοῦται ἐκ
τῆς σωρείας ταύτης τῶν ἀνθρώπων, ὅτι-
νες καλλιτεροῦσιν αὐτήν. Ἀρκεῖ μία ἐπί-
σκεψις εἰς τὰς κατ' ἔτος συγκροτουμένας
ἐνταῦθα ἐκθέσεις εἰκόνων πρὸς πίστωσιν
τῆς ἀληθείας ταύτης. Κατ' ἔτος ὁ ἀριθ-
μὸς τῶν ἐκθετῶν αὐξάνει, πλὴν συναυξά-
νει ἄρα γε καὶ ἡ πρόοδος τῆς τέχνης;
Οὐχί, καὶ τοῦτο ἀκριβῶς διεπίστωσαν καὶ
πέρυσιν καὶ ἰδίᾳ ἔρετος οἱ περὶ ταῦτα δει-
νοὶ κριταί. Χιλιάδας εἰκόνων ἐξέθησαν ἐν
ταῖς αἰθούσαις τοῦ ἐνταῦθα Μεγάρου τῆς
βιομηχανίας. καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐτησίᾳ
ἐκθέσει τῇ ἐν τῷ Πεδίῳ τοῦ Ἄρεως Πλὴν

